

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнесу, економіки та
менеджменту

Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії

**Digital transformations and innovative technologies in the
economy: challenges, realities, strategies**

Матеріали

II Міжнародної науково-практичної конференції
(Україна, Суми, 17-19 травня 2023 р.)

Суми
Сумський державний університет
2023

УДК [330.34+330.336](063)
Е45

*Рекомендовано вченою радою
Сумського державного університету
(протокол № 5 від 22 грудня 2023 р.)*

Е45 Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» (Суми, 17-19 травня 2023 року)/ за заг. ред.: Л. Л. Гриценко, І. В. Тютюник. Суми : Сумський державний університет, 2023. – 120 с.

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Цифрові трансформації та інноваційні технології в економіці: виклики, реалії, стратегії» містять результати наукових досліджень присвячених пошуку системного вирішення мультидисциплінарних проблем в галузі електронного бізнесу і технологічних інновацій, цифрової трансформації освітніх систем, запровадження інноваційних технологій у фінансовому секторі.

Для науковців, науковців, студентів, аспірантів, представників бізнесу та громадських організацій і вищих навчальних закладів та широкого кола читачів.

The materials of the International scientific and practical conference "Digital transformations and innovative technologies in the economy: challenges, realities, strategies" provide the results of scientific research focused on the search for a systematic solution to multidisciplinary problems in the field of electronic business and technological innovations, digital transformation of educational systems, the introduction of innovative technologies in financial sector. .

For scientists, researchers, students, postgraduates, representatives of business and public organizations and higher education institutions and a wide range of readers.

УДК [330.34+330.336](063)

© Колектив авторів, 2023
© Сумський державний університет, 2023

ЗМІСТ

<i>Богдана Кравченко</i> <i>Ірина Плікус</i>	Розвиток електронної комерції в Україні: перспективи, виклики та тенденції розвитку у 2023 році.....	5
<i>Владислав Фукалов</i> <i>Ірина Плікус</i>	Організаційна взаємодія банківських установ з платіжними системами в Україні	9
<i>Анастасія Михайлович</i> <i>Ірина Плікус</i>	Управління інформаційною системою компанії в умовах діджиталізації.....	13
<i>Юрій Черненко</i> <i>Ігор Басанцов</i>	Впровадження цифрових технологій для ефективного застосування громадського контролю в управлінні державними програмами в Україні.....	16
<i>Олена Журавка</i> <i>Анна Сілюченко</i>	Особливості діяльності пенсійного фонду України та шляхи вдосконалення пенсійного забезпечення.....	20
<i>Вероніка Літовцева</i> <i>Марина Бречко</i>	Розвиток електронного уряду як чинник подолання недовіри до цифрових фінансових послуг.....	24
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Юлія Гончарова</i>	Особливості реалізації фіскальної політики держави на засадах цифровізації.....	27
<i>Олена Журавка</i> <i>Ірина Кожушко</i>	Теоретичні підходи до управління страховим портфелем страхової компанії.....	29
<i>Anastasiia Samoilikova</i> <i>Vondarenko Vladyslav</i>	“Business – education – science” coopetition as a factor of digital transformation: impact assessment.....	33
<i>Світлана Похилько</i> <i>Анна Єременко</i>	Міжнародна експансія українського фінтеху та особливості його захисту під час війни.....	36
<i>Гліб Харченко</i>	CRM-система як інструмент підвищення ефективності малого бізнесу.....	39
<i>Дарина Акоюн</i>	Відкритий банкінг як інновація на фінансовому ринку.....	42
<i>Олена Криклій</i>	Ключові аспекти банківського менеджменту в умовах війни.....	46

<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Хилько</i>	Фінтех та його вплив на сучасний стан фінансової системи.....	49
<i>Надія Дехтяр</i> <i>Вікторія Гончарова</i>	Особливості формування місцевих бюджетів в умовах цифровізації бюджетного процесу.....	53
<i>Людмила Захаркіна</i> <i>Руслана Чухно</i>	Транспарентність як механізм оптимізації фінансової діяльності підприємства.....	55
<i>Євгенія Мордань</i> <i>Анастасія Пасько</i>	Діджиталізація фінансової сфери в умовах воєнного стану.....	58
<i>Володимира Піддубна</i> <i>Ірина Плікус</i>	Краудфандинг як інноваційний інструмент залучення інвестицій у малому бізнесі.....	62
<i>Олена Криклій</i> <i>Людмила Рябушка</i> <i>Владислав Батанін</i>	Управління ліквідністю банку в умовах воєнного стану.....	65
<i>Павло Рубанов</i> <i>Вікторія Білошанка</i>	Аналіз підходів до впровадження цифрових валют центральних банків.....	68
<i>Тетяна Палаженко</i>	Аналіз сучасних платіжних систем в Україні....	72
<i>Павло Рубанов</i> <i>Владислав Шенкаренко</i>	Сучасний стан, особливості і проблеми розвитку необанків.....	76
<i>Наталія Пігуль</i> <i>Євгеній Пігуль</i>	Роль цифрових інновацій у забезпеченні економічної безпеки держави.....	80
<i>Ганна Заволодько</i> <i>Олександра Харченко</i> <i>Злата Тягунова</i>	Очікування споживачів хліба серед покоління IGEN (1997-2010): результати аналізу.....	82
<i>Людмила Рябушка</i> <i>Валерія Шалапчук</i>	Цифрові аспекти фіскального регулювання доходів.....	87
<i>Larysa Hrytsenko</i> <i>Liliia Derkach</i>	The conceptual-categorical framework of organization's financial security.....	89
<i>Олена Журавка</i> <i>Олексій Шаповал</i>	Теоретичні основи фінансової прозорості місцевих бюджетів.....	92
<i>Kuan Zhang</i>	Tiktok live streaming marketing in E-commerce....	96
<i>Yevhen Nikitchenko</i>	Use of AI predictive analytics to modulate foreign economic activity of business structures.....	98

<i>Наталія Пігуль</i> <i>Артем Скоробагатий</i>	Роль цифровізації у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств корпоративного сектору.....	101
<i>Ірина Теницька</i> <i>Ярина Самусевич</i> <i>Дмитро Галинський</i>	Інноваційні технології екологічного моніторингу діяльності промислових підприємств.....	103
<i>Олексій Захаркін</i> <i>Сергій Подосинніков</i>	Вартісні показники інноваційних компаній цифрового сектору.....	106
<i>Daria Tymoshuk</i> <i>Viktoriia Shepurko</i>	Electronic business and small and medium-sized enterprises: advantages and disadvantages.....	108
<i>Serhii Tiutiunuk</i>	Key forecasts and prospects for green energy transition	115
<i>Denys Kolomiiets</i>	Managing enterprise financial security in the context of digital innovation.....	118

СУЧАСНИЙ СТАН, ОСОБЛИВОСТІ І ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ НЕОБАНКІВ

*Рубанов Павло Миколайович,
д.е.н., доцент,
Сумський державний університет, м. Суми
Шенкаренко Владислав Олександрович,
студент гр. ФМ-22,
Сумський державний університет, м. Суми*

З появою і прискореним розвитком новітніх технологій, цифровою трансформацією різних сфер економічної діяльності та відповідними змінами потреб сучасних клієнтів у процесі споживання банківських фінансових послуг на ринку з'явилися учасники, альтернативні традиційним банкам – необанки. Це банки нового формату, які пропонують банківські послуги на основі цифровізації бізнес-процесів, використання інноваційних технологій і дистанційних форм обслуговування клієнтів. У свою чергу, конкуренція з необанками стимулює традиційні банки також вдосконалювати свої послуги шляхом запровадження цифрових фінансових технологій. Тому дослідження особливостей розвитку необанкінгу, його переваг та обмежень порівняно з традиційним банкінгом дозволяє визначити пріоритетні напрямки і перспективи розвитку фінансових інновацій у цій сфері.

Необанк (*neobank*), який також має альтернативні назви «мобільний банк» (*mobile bank*), «інтернет-банк» (*internet-only bank*), віртуальний банк (*virtual bank*) «прямий / директ-банк» (*direct bank*), «онлайн-банк» (*online bank*), «банк-челенджер» (*challenger bank*) або «цифровий / діджитал банк» (*digital bank*), – це повністю цифровізовані фінансові установи, які функціонують на основі онлайн-платформ та використання фінансових технологій, і не мають власних фізичних банківських філій чи відділень (Лобозинська та ін., 2021; Федина, 2022; Маркевич, 2022).

На січень 2022 року загальна кількість діючих необанків у всьому світі становила 397 установ, які обслуговували близько 1 млрд клієнтів і мали ринкову вартість близько 300 млрд дол. США. Іще 42 необанки знаходилися на стадії створення у 2022 році (Stegmeier & Verburg, 2022). На цей же час в Україні були створені і діяли 7 необанків: izibank, monobank, neobank, O.Bank, sportbank, todobank, «Банк Власний Рахунок» (Іршак & Творидло, 2022).

Пік створення необанків спостерігався у 2020 році, коли на світовому ринку з'явилися 94 необанки, після чого у 2021 році кількість запущених проєктів необанків знизилась до 59. Разом з тим, менше ніж 5% від усієї кількості необанків світу досягли беззбитковості (Stegmeier & Verburg, 2022).

Успішна і прибуткова діяльність необанків залежить від багатьох факторів, включаючи наявність осучасненої нормативно-правової бази та адекватне регулювання. Разом з тим, перспективність розвитку необанків визначається їх конкурентоспроможністю і новими можливостями, які вони надають клієнтам. Перевагами цифрових банків, які загалом не є характерними для традиційних нецифровізованих банків, можуть бути підвищена дохідність депозитних ставок, відсутність комісії за операціями з картковим рахунком, нижчі ставки кредитування, забезпечення цілодобової підтримки клієнта і зручність цифрових каналів надання послуг. Також необанки більш динамічно реагують на зміни у розвитку фінансових технологій і цифрової економіки (Маркевич, 2022). Порівняння характеристик традиційних банків та необанків наведено у таблиці 1.

Не існує єдиної нормативно-правової основи щодо регламентування цифрових банків, тому вони орієнтуються за чинне законодавство, зокрема «Закон про банки та банківську діяльність» (Крухмаль & Сухонос, 2020).

До позитивних змін у напрямку цифровізації банківської системи України відноситься те, що Міністерство цифрової трансформації України одним із перших у світі запустило послугу передачі (шерингу) цифрових документів, що дозволяє клієнту дистанційно ідентифікувати свою особистість у цифровому банкінгу та надавати документи для відкриття банківських рахунків у цифровому форматі.

Поряд з перевагами необанки мають певні недоліки і обмеження у порівнянні з традиційними банками, зокрема такі:

на рівні необанку:

– найчастіше більш звужений, спеціалізований спектр послуг (платежі, кредити, рідше депозити);

– орієнтація на більш вузьку цільову клієнтську базу (наприклад, більш молоду аудиторію) або певний сегмент ринку (наприклад, пов'язаний з оплатою комунальних послуг, наданням кешбеку на спорт-послуги і товари, чи оплати картою тощо);

– неможливість самостійно отримати банківську ліцензію (ліцензію цифрового банкінгу) через діючі в Україні законодавчі норми;

– низька диверсифікованість фінансових послуг через орієнтованість у більшості випадків на фізичних осіб і мале підприємництво, відсутність або низький рівень залученості бізнес-клієнтів;

– високий рівень конкуренції з банками і фінтех-компаніями, обмежена можливість залучення клієнтів від традиційних банків (оскільки вони також інтенсивно цифровізують свої послуги) або через пошук клієнтів на нішевих ринкових сегментах, ще не зайнятих іншими необанками;

– додаткові ризики через наявність двох команд менеджерів, відповідно у віртуальному банку і класичному банку, на основі ліцензії якого необанк надає банківські послуги);

Таблиця 1 – Порівняння традиційних та необанків

Характеристика	Традиційні банки	Необанки
Позиції на ринку банківських послуг	Абсолютне домінування	Найбільше представлені у роздрібному сегменті
Рівень спеціалізації / диверсифікації	Висока диверсифікованість послуг	Висока спеціалізація (карткові продукти, платежі, рідше кредитні і депозитні продукти)
Цільова аудиторія	Усі типи споживачів	Переважно фізичні особи з достатньою цифровою грамотністю, частково бізнес.
Привабливість для клієнта	Різноманіття фінансових послуг і продуктів	Переваги у вартості послуг, підвищений кешбек
Рівень нормативно-законодавчої урегульованості	Чітко регламентовані нормативно-правовими актами	У процесі розробки
Тип регулювання	Безпосередній з боку державного регулятора	Опосередкований, здебільшого через банк, що надає свою ліцензію
Правова підстава для ведення діяльності	Банківські і інші ліцензії (на провадження діяльності з надання фінансових послуг, на окремі види професійної діяльності на ринках капіталу)	Використання банківських ліцензій банків-партнерів
Канали надання послуг	Особисте обслуговування клієнтів через філії і відділення (включаючи касове), інтернет-банкінг	Лише інтернет-банкінг; каси, банкомати і платіжні термінали партнерів
Доступні операції	Здійснення банківських та небанківських операцій, у т.ч. з банківськими металами і монетами. Особисте і дистанційне обслуговування клієнтів	Здійснення банківських операцій, діяльність на фінансових ринках

Джерело: вдосконалено на основі (Лобозинська та ін., 2021; Федина, 2022)

на рівні клієнтів необанку:

– менша довіра з боку населення (зокрема, осіб старшого віку або з недостатнім рівнем цифрової грамотності);

- обмеження операцій клієнтів з готівкою (комісії, обмеження суми зняття готівки), оскільки вони здійснюються через партнерські або сторонні сервіси;
- наявність лише мобільного застосунку, відсутність веб-застосунку для комп'ютера;
- недостатня урегульованість і складність захисту прав споживачів цифрових фінансових послуг (Крухмаль & Сухонос, 2020; Лобозинська та ін., 2021; Гриньков, 2021).

Черговий етап розвитку цифровізації розповсюджується на увесь банківський ринок. Традиційні комерційні банки в умовах конкуренції з необанками також впроваджують у свою роботу новітні фінансові технології, використовують онлайн- і мобільні додатки, оновлюють і модернізують програмне забезпечення для надання якісних послуг своїм клієнтам. Тому переваги небанків, які надають клієнтам можливість цілодобового обслуговування, використання віддаленої ідентифікації та верифікації тощо, активно впроваджують і традиційні банки, що забезпечує загальне поглиблення цифрової трансформації банківських послуг і їх надання з орієнтацією на потреби різних клієнтів. Через це ще більше актуалізується питання осучаснення нормативно-законодавчого регулювання діяльності небанків і цифрового банкінгу в цілому. Це стосується питань створення та ліцензування небанків, підвищення довіри до цифрових фінансових сервісів, захисту баз даних клієнтів тощо. Своєчасне вирішення цих питань дозволить не лише поліпшити умови функціонування цифрового банкінгу, але й створить сприятливі умови для подальшого розвитку вітчизняного небанкінгу і цифрових сервісів традиційного банкінгу, зокрема, на основі впровадження штучного інтелекту і інших перспективних технологій.

Список використаних джерел

1. Гриньков, Д. (2021, 19 липня). *Скільки небанків потрібно Україні*. Мінфін. <https://minfin.com.ua/ua/credits/articles/skolko-neobankov-nuzhno-ukraine/>
2. Іршак, О. С., & Творидло, О. І. (2022). Розвиток небанків в Україні. *Економіка та суспільство*, 36. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-36-10>
3. Кльоба, Л. Г. (2018). Цифровізація – інноваційний напрям розвитку банків. *Ефективна економіка*, 12, 1–8. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2018.12.84>
4. Крухмаль, О. В., & Сухонос, В. В. (2020). Розвиток банківського бізнесу в умовах цифрової економіки. *Ефективна економіка*, 11. <https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.98>
5. Лобозинська, С., Скоморович, І., & Владичин, У. (2021). Діяльність небанків на ринку фінансових послуг в Україні та світі. *Фінансовий простір*, 43(3), 7–21. [https://doi.org/10.18371/fp.3\(43\).2021.071821](https://doi.org/10.18371/fp.3(43).2021.071821)

6. Маркевич, К. (2022, 17 лютого). *Необанки vs традиційні банки: Як необанки змінюють фінансову систему*. Разумков Центр. <https://razumkov.org.ua/statti/neobanku-vs-tradytsiini-banku-iak-neobanku-zminiuiut-finansovu-systemu>

7. Федина, В. В., & Богріновцева, Л. М. (2022). Необанки: Світовий досвід та вітчизняна практика. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, 6. <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2022-6-08-02>

8. Stegmeier, C., & Verburg, M. (2022). *The Future of Neobanking: How can Neobanks unlock profitable growth?* Simon-Kucher & Partners. https://www.simon-kucher.com/sites/default/files/WP_Neo-Banking_A4_Digital_CBU.pdf